

Tranås [L:K 11]

6166/1387

Motivering:

Handelsplats och bygdecentrum

Uttryck för riksintresset:

Samhälle, där flera vägar möts, med öppet stensatt torg i centrum. Sockencentrum med nyromansk kyrka, prästgård från 1853, en mångfald av gatehus och en före detta vattenkvarn.

Fördjupning: (Text hämtad från det regionala kulturmiljöprogrammet)

Tranås

Tranås ligger i det svagt kuperade landskapet norr om Tomelilla. Byn har ett centralt läge vid det kors, som bildas där vägarna Kristianstad-Ystad och Simrishamn-Malmö möts. I äldre tid fanns det gästgiveri och skjutshåll i byn. Bebyggelsen i Tranås präglas av en mångfald gathus av tydlig 1800-talskaraktär i nära anslutning till gatulinjen. De putsade och brädfodrade fasaderna överväger. Som särskilt välbevarade framstår husen vid Tranesvägen. Endast ett fåtal av byns gårdar ligger kvar på äldre tomt, då mer än hälften av gårdarna måste flytta ut vid enskiftet 1807. Kyrkan från 1880 i nyromansk stil ligger fritt i byns norra del. Intill denna finns prästgården på traditionell plats. Den är uppförd 1853 och har gula fasader i klassicerande stil samt rik dekor i trä. Det öppna, stensatta torget i byns centrum påminner om Tranås roll som handels- och torgplats för den kringliggande jordbruksbygden under 1800-talet. Anisbäckens och den uppdämda Mölledammens vatten drev tidigare en kvarn. Den numera brädfodrade, gula byggnaden ligger kvar vid dammen.